

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznani (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 158.

V Ljubljani, v četrtek 14. julija 1892.

Letnik XX.

Gabalo

peti redni občni zbor

„Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani“

v četrtek dne 28. julija ob 10. uri popoldne

v veliki dvorani

knezoškofovske palače.

Dnevni red:

1. Ogovor predsednika.
2. Tajnikovo poročilo o odobrenem delovanju o minulem društvenem letu.
3. Predlogi in nasveti.*)

V Ljubljani, dne 14. julija 1892.

Odbor.

*) Snabitne samostojne predloge je odbor naznaniti vsaj do 25. julija.

Volitve v Angliji.

Skoro dve sto volitev na Angleškem še ni končanih, ali vendar že danes lahko rečemo, da zmaga liberalci. Mi veseli pozdravljamo te uspehe Gladstonove, ker angleških liberalcev ne smemo primerjati z našimi židovskimi liberalci, kateri se ka-

žejo povsod le nasprotnike cerkve in prijatelje velikega kapitala. V Angliji so liberalci močnejši, ki hočejo zares biti vsem pravični. Posebno Gladstone je vzor pravičnega politika.

Mimogredé omenimo, kako se je on potegoval ob svojem času za Bolgare. Rusija bi bila v zadnji vojski s Turčijo imela težavnejše stališče, da ni Gladstone s svojimi agitacijami dobil angleškega javnega mnenja na njeno stran. Kako živo je pa tudi slikal preganjanje kristijanov na Turškem. On in njegovi tovariši se ločijo v tem od drugih Angležev, da imajo tudi srce za zatiranje narodnosti, da torej ne gledajo samo na svoj dobiček.

Kako slabo se godi Irceem, o tem smo že večkrat pisali, in nepotrebno bi bilo, to zopet ponavljati. Gladstone pa hoče popraviti te stare krivice s tem, da se dovoli Irceem potrebna deželna avtonomija. Krog tega se suče ves letošnji volilni boj. Pred šestimi leti angleški narod še ni bil za irsko samostojno upravo in je zatorej Gladstone propal s svojo stranko pri volitvah. Letos se pa kaže, da dobi večino.

Ta boj jo nekoliko podoben boju, ki ga bijemo v Avstriji. Angleški konservativci hočejo, kakor naši liberalci, da bi se vsa država vladala le po enem kopitu, angleški liberalci se pa hočejo ozirati na potrebe posamičnih pokrajin ter uvesti nekak pravičen federalizem, po kakoršnjem tudi težé konservativci v Avstriji.

Znano je, da ima v Angliji anglikanska cerkev velike predprave. Anglikanska duhovščina dobi dohodke celó od katoliških Ircev, kateri imajo svoje duhovne pastirje in morajo torej neopravičeno nositi dvojna bremena.

Mnogo članov liberalne stranke pa hoče, da se skrijejo predprave anglikanske cerkve, ali se pa proglasi popolna verska enakopravnost, kar bi bilo pač katolikom najbolj v korist, ker bi se znebili neopravičenih bremen za anglikansko cerkev.

Strah, da bode Gladstone preveč podpiral rusko politiko, če pride na krmilo, ni opravičen. Ko je zadnjič bil na krmilu, ni bil posebno v dobrih odnosih z Rusijo, zastran Afganistana je bil z njo celó v prepiru. Res je on leta 1877 in 1878 podpiral Rusijo, ali tedaj je Rusija delovala za osvobodjenje balkanskih narodov, kar je ugajalo Gladstonovim načelom. Nikakor pa ni pričakovati, da bi on sedaj podpiral Rusijo, ki dela proti bolgarski samostojnosti.

Dovolj je znano, da je Gladstone za samostojnost balkanskih narodov. Ker je trodržavna zveza za samostojnost balkanskih narodov, smemo upati, da jo bode Gladstone podpiral. Če bode Rusija posegala po balkanskih pokrajinah, zaklical jej bode: „Hands off!“, kakor bi vsakemu drugemu.

Konservativno obrtno društvo v Ljubljani.

(Konec.)

Nato govori urednik g. Ig. Žitnik o vzrokih slabih razmer obrtniškega stanu. Kakor sploh na gospodarskem polju je kapitalizem posebno malim obrtnikom veliko škodoval, ker v konkurenci je moral kapitalizem zmagati, denar je zgubil pomen prometnega sredstva, postal je blago, vsled tega je delo ob svojo pravo veljavo. Socijalno vprašanje, skrb za obstanek delavskih krogov, trka na vrata postavočalnih zborov, da se delo pošteno plača, delavski stanovi podpirajo proti onim, ki le od denarja živijo, ki kot denarni satrapi zapovedujejo nižjim stanovom. Na programih je socijalno vprašanje, žal, da se rešeta to vprašanje na redkih rešetih. Prava in pravična rešitev pečečega socijalnega vprašanja je mogoča po krščanskih načelih, ki uče dela v celi pravosti, treznosti, varčnosti, zmernosti, pridnosti itd., delodajalca pa ljubezni do bližnjega, do brata z žuljavimi ro-

LISTEK.

William Morgan.

Po Leonu Taxilu prevel F. H.

Znano je, s koliko skrbjo prikrivajo prostozidarji svoje skrivnosti; ne delajo tako iz skromnosti, ne — marveč ker se boje, da bi jih ljudje čutili in smešili, ako bi se odkril zavoj njihovih tajnostij.

Dolgo namreč živi sekta v temi in nihče se ne meni za njo. Ako so nekateri neodvisni in pogumni pisatelji popisali njene „čiste“ namene, so pokupili udje črne družbe vse iztise ter s tem odvrgli zopet vsako nevarnost od sebe. Tako se je zgodilo s spisom P. Le Franc-a: „Der gelüftete Schleier und die Verschwörung gegen die katholische Religion und die Souveraine“.

V Ameriki si dolgo niso upali s takimi objavami na dan, ali niso vzbudile pozornosti občinstva — to je bilo delo prostozidarskih lesjakov. Kar izide l. 1826. v New-Yorku knjiga od Williama Morgan-a z napisom: „Freemasonry exposed and expliined“, (prostozidarstvo razloženo in pojašnjeno).

Temu podobno delo do tedaj še ni bilo izšlo. V njem so se razkrile skrivnosti družbe do malenkostij in razven tega je prineslo natančen opis pro-

stozidarskega obrednika škocijskega obreda, ki je bil v Ameriki najbolj razširjen.

Pisatelj je bil časnika iz New-Yorka in ud lože „Zum Oelzweig“ v Bataviji grofovine Genesee.

Nekega dne se mu je gabilo vse, kar je videl in slišal v loži in zamrla vest se je v njem z novega vzbudila. Ustrašil se je hudega, katerega je bil sokriv; hotel je torej škodo popraviti po svojih močeh, in — dasi tudi je previdel, da si nakopava maščevanje svojih bratov, je le pisal in svoj spis objavil.

Vsipeh je bil nenavaden; naštevaje storjenih hudobij je družbi čez vse škodovalo. To je vnelo srd v srcih vseh prostozidarjev. Sklenili so „izdajalca“ kaznovati ter prestrašiti vse, ki bi ga hoteli posnemati. Kadosch-vitezi so čakali le na povelje.

Pred vsem se jim je zdelo potrebno, poizvedeti po kadosch-vitezih iz Batavije, kako živi Morgan in kako navado ima; naznanila so potem krožila z največjo previdnostjo med sodnijskimi dostojanstveniki lože.

Zvedelo se je po tem potu, da je William Morgan mož srčen, odločen in ostrega uma, ki bi pazil v nevarnosti, o kateri vé, da mu preti. Od druge strani, tako se je naznanilo glasilu, je občinstvo na njegovi strani in mora se delovati zvito, ako ga hočejo brez hruma s pota spraviti. Slednjič

pa, da nima nobenega premoženja časnika, in da je le to njegova Ahilova peta.

Precej so se zbrali udje najvišjega sodišča, pred katerimi je najvišji govornik izjavil, da se brat William Morgan „izključuje iz družbe poštenih ljudi“, t. j. da je obsojen na smrt. Vsi razsodbo potrdijo, in častiti predstojnik zlomi meč — ki je pomenil življenje pisateljevo, in vrže koščke med brate. Razsodba je bila sklenjena — izvršiti se je morala; lahko pa to delo ni bilo.

Nekega dne pride k sodišču vnet prostozidar, gostilničar Kinsley in naznani: „William Morgan mi je ukradel veliko lepotin in perila; prosim, da se prime“. Sodnik, tudi prostozidar, ukaže časnika pri ti priči zapreti; ravnal se je po ukazih najvišjega ložinega sodišča.

Morgan se je mudil takrat v Canandaigui. Policija ga prime. Toda Kinsley ni zadel prave poti; bil je bolj goreč, kakor spreten. Morganu je bilo po tem takem lahko, spričati svojo nedolžnost. Kmalu so ga morali izpustiti.

Ta dogodek, v katerem je spoznal spletke bivših tovarišev, ga je storil previdnejšega in nezaupljivega. V času, ko je bil zaprt, je premišljeval naslednje: „Moji nekdanji bratje so me dali zapreti, jaz si ne smem torej sam jedi izvoliti. Nekega dne mi lahko primešajo v juho kako šupo ali namešajo

kami, pravičnost do trpina. Te čednosti na obeh straneh konservirati, to je ohraniti v socialni družbi, odpraviti egoizem, dobičkalnost, uči nas naša vera, zahtevajo pravi krščanski socialisti. Anarhizem prizna le delo z roko, ne pa tudi dela z glavo, zato so anarhisti nevarni človeški družbi.

Na drugi strani liberalizem skuša rešiti socialno vprašanje, a le na svojo in ne na korist delavskih stanov. Ti ljudje so večinoma veliki kapitalisti in njihovi pristaši, katerim mali obrtniki in delavci morajo prodajati roke, delavci so jim navadno mrtvi stroji; z njimi mali obrtniki ne morejo konkurirati. K v a s temu kapitalizmu pa so židje. Vsi petelinje na bojnem polju modernega liberalizma so potomci Abrahamovega rodu. Ti imajo moč v rokah, skoraj vsi večji časniki so židovski, s temi delajo javno mnenje, ker denar je sveta vladar. Nato govornik ob kratkem pojasni načrt zakona o stavbenih obrtnih, ki se je nedavno sklenil v državnem zboru, ter konča: Sedaj je pri nas v Avstriji narodno vprašanje na površju vseh političnih razprav, tudi gospodarska vprašanja se rešujejo z narodnega stališča. Pride čas in je blizu, ko bode na površju socialno vprašanje, kajti delavske vrste prebivalstva vedno glasneje zahtevajo kruha po starem rimskem reku: *Primum est vivere, deinde philosophari*. Močan je bil absolutizem, odnesel ga je politični vihar, za njim pojde tudi sedanji lažiliberizem, ki nikjer in nikoli ne prizna pravega načela: vsakemu svoje. Mi moramo delati praktično krščansko politiko, da ni zadovoljen eden sam, nekateri tisoči, temveč vsi stanovi. Ne smemo molčati, temveč povsod s postavnimi sredstvi zahtevati svoje pravice. Mi smo konservativci, ker gojimo ljubezen do Boga, cesarja in domovine ter podpiramo moči in naprave, ki vzdržujejo in ohranjujejo družabni red. Podpirati in konservirati pa moramo te ideje, ki so podlaga vere, udanosti cesarju in ljubezni do domovine, če smo trdni, složni in neizprosni proti vsakemu krivičnemu pritisku, kajti sicer naš konservativizem ni pravi, temveč je servilizem, ta pa ne vzdrži revolucije.

Oglasi se nato č. g. dr. Janežič ter govori približno tako-le:

To lepo priložnost porabim rad, da Vam priporočam prav toplo razna dobra društva in prav posebno še naše „Konservativno obrtno društvo“, v podporo.

V društvu je moč. Eden posameznik med nami ne premore veliko, združeni pa mnogo dosežemo. Pred nekaj leti se je bahal Bismarck, da se on in njegov cesar ne bojita nobenega na svetu, razven Boga. Pa glejte, kaj se zgodi. Letos so prinesli pruski ministri novo postavbo v pruski zbor, da bi šolo bolj na versko podlago postavili, ker sedanja ne zadošča v boju proti anarhizmu. Dasi je imelo ministerstvo večino za ta šolski predlog v zbornici in v ljudstvu, vendar je odjenjalo in umaknilo ta sicer koristni predlog. Zbalo se je zjedinjenih liberalcev in drugih nasprotnikov nove šole, ki so po listih, društvih in shodih vsi na eno grlo kričali: „Mi take šole ne maramo, proč z njo!“

v pijačo nekoliko strupa in zastrupili me bodo“. Preiskoval je torej vsako jed in vsako pijačo, in zadovoljil se je z najpotrebnejšim. Ko je bil izpuščen, je sklenil, vse storiti, da ne bi zopet prišel v enaki položaj.

Njegovo delo je med tem vzbudilo pozornost v Zjedinjenih državah in Morgan je prejel veliko častitev. Med častilci je bil tudi neki Loton Lowson. Bil je olikan mož, premožen in na videz sovražnik prostozidarjev. Večkrat je obiskal smelega časnikarja ter mu razodel svoje občudovanje:

„Oh, dragi prijatelj! Vi si še mislite ne morete, koliko dobrega ste storili s svojim delom in s kakim veseljem je berem. Občudujem vašo srčnost. Ne želim nič drugega, kot da moje prijateljstvo poskusite; prepričali se bode, da niste imeli zvestejšega prijatelja od mene!“

„Prav, prav!“ misli Morgan sam pri sebi; ni bil tako nagel v prijateljstvu, „to je le fraza; počakajmo dokazov!“

Dokazi so se kmalu javili. Ud lože v Rochestru, David Jackson, je izročil magistratu grotovine Genesee — vsi svetovalci so bili prostozidarji — razna dolžna pisma, vsled katerih mu je bil Morgan dolžan tisoč dolarjev. V tedanjih časih je bil v Zjedinjenih državah vsak zaprt, če je količkaj dolga imel.

Ako so tukaj nemški liberalci proti pruski tako mogočni vladi prodrli s svojimi zahtevami, zmogli bi tudi mi, ko bi z združenim glasom tirjali, kar nam gre. Zato le pristopite v „Konservativno obrtno društvo“ mnogobrojno in tirjajte glasno svojih pravic.

Primerno znanje je potrebno za vsak stan, torej tudi za obrtniški stan. Ljudska šola dá podlago, a treba je še nadaljevanja v strokovnih šolah.

Pred leti smo skoraj vse boljše izdelke dobivali iz Francoske in francoska šega je gospodovala na svetu. Marsikdo je rekel: „Ti Francozi morajo biti prebrisani ljudje, ki znajo vsako reč tako umetno izdelati.“ Pa zdaj vidimo, da so imeli že davno prej dobre strokovne šole, katere so jim bile v močno podporo. Tacih šol potrebujemo tudi mi. Nekaj malega je sicer že na Kranjskem, v Ljubljani c. kr. obrtna strokovna šola, v Kočevju šola za lesni obrt itd., a mnogo strok je še neobdelanih in skrajni čas je, da se kaj stori n. pr. za zidarsko in sploh stavbarsko stroko.

Vse te potrebe pretresa pridno „Konservativno obrtno društvo“ in skuša potrebno pridobiti, zato podpirajte to društvo. Da si obrtni stan izdatno in trajno opomore, morejo posamezni obrtniki biti pridni in štedljivi. Od Slovencev pripovedujejo, da v Ameriki jako pridno delajo, doma pa se ne more o vseh to reči. Pogosto se čujejo pritožbe, da se predolgo praznuje še po nedelji ali prazniku, in to je na veliko kvar narodu in posameznikom. Recimo n. pr., da praznuje tako brez potrebe le sto čevljarjev sto dni v letu po celem Kranjskem, znese to 10.000 dni, in ako zamudi vsakdo le jeden par, je 10.000 parov zamujenih, in če jih računimo po 5 gl., je izguba na leto jako velika, kar je tudi vzrok, da prihaja mnogo tujega blaga v deželo.

Zato je vse hvale vreden sklep „Konservativnega obrtnega društva“, da bodo udje njegovi nedelje in zapovedane praznike praznovali pošteno po krščansko, da pa med tednom ne izpušče nobenega dne. Pridružite se vsi temu sklepu, ki Vam prihrani precej denarja in pridobi blagoslov božji.

Večkrat tožijo obrtniki, da sicer pridno delajo, pa za dobro delo je težko dobiti plačila od ljudi. Tako n. pr. čevljar računa v soboto, koliko bode prejel za izdelane pare in kam bo obrnil ta denar, pa ko raznaša delo, komaj polovico plačanega dobi, drugi pa ostanejo na dolgu do 1. ali pa po počitnicah itd. Enega ni doma, drugi nima drobiža itd. Revež čevljar pa ne more plačati redno svojih pomočnikov, ne kupiti si potrebnega blaga itd., kar mu vse jako občutljivo škodo dela.

Kaj je storiti? Vedno tirjati nima časa, če toži, so troški in zamera, potrpeti pa ni moči.

Nekateri so nasvetovali novo postavbo, po kateri se mora obrtnikom za storjeno delo takoj plačevati, pa tudi ta postava bi imela enake težave, kakor dosedanje, da bi bila treba tožbe. Zato je še najboljša ona stara božja zapoved, katere prepoveduje kot v nebo vpijoči greh: delavcem in najemnikom zaslužek zadržavati in utrgavati. Kdor je pošten kristijan, ta stori svojo dolžnost brez tožbe, kdor

David Jackson je torej zahteval, da se imenovani dolžnik zapre. Morgan, kateremu so bili še v dobrem spominu dnevi iz prve ječe, se je zagovarjal: „Dolžna pisma so ponarejena! Jaz nisem nič dolžan Davidu Jacksonu!“

„To nam ni za sedaj nič mar,“ so sodniki odgovorili. „Po postavi je treba postopati. Vaš upnik zahteva, da vas zapremo na podlagi dokazov; skrbeti moramo torej, da se plačilo ne odtegnete in ne zbežite. Zato ali dokažite, da je tožba krivična, ali pa dajte 1000 dolarjev kot položnino v slučaju, da bi bili obsojeni in ste prosti.“

„Da, kako pa naj tisoč dolarjev položim, ko jih nimam?“

„Potem pa v zapor.“ Morgan je prišel torej zopet pod ključ. „Poglejte,“ je rekel časnikar Loton Lowson-u, ki je imel dovoljenje ga obiskavati, „poglejte, tukaj v ječi me hočejo prostozidarji uničiti. Ne upam se jesti jedi, katere mi dajejo; kako naj se strupu umaknem, ko si jedi izvoliti ne smem? Moram delati na to, da se kolikor mogoče kmalu rešim; ako sem prost, je drugače. Toda kdo mi bo pomagal, kdo bo za me jamčil s 1000 dolarji? Gotovo nikdo!“

Na te besede seže Loton Lowson Morganu v v roko in mu prijateljsko reče: „Nikdo? Vi se motite. Tisti, ki bo za vas denarje položil, sem jaz.“

ni, pa gleda vseskozi na svojo korist in ne na pravice svojega bližnjega. (Pohvala.)

Govorila sta še prav primerno gg. Sturm in Vouk o obrtniških stvareh, na to pa predsednik g. Regali zaključil shod z zahvalo mnogoštevilnim poslušalcem in društvu katoliških rokodelskih pomočnikov v St. Vidu, ki je blage volje prepustilo prostore za zborovanje.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. julija.

Notranje dežele.

Grof Schönborn. Po nekaterih levičarskih listih se širi novica, da odstopi grof Schönborn in bode na njegovo mesto poklican kak levičar. Govori se, da sta se grof Schönborn in grof Taaffe sprla zaradi razdelitve okrajev na Češkem. Poslednji je dal o tem oziru levičarjem take obljube, da jih grof Schönborn neče izpolniti, ker so proti njegovim političnim načelom. Najbrž je le želja levičarjev, da bi odstopil grof Schönborn, ki se pa še ne bode tako hitro izpolnila.

Deželni šolski svet tirolski. V soboto bila je prva seja tirolskega deželnega šolskega sveta. Predsednik cesarski namestnik grof Merveldt je naglašal, kake važnosti je nov deželni šolski zakon. Pomenljivo je, da celo liberalni listi priznavajo, da je v prvi seji deželni šolski svet, če tudi je po svoji večini konservativen, stvari obravnaval nepristranski in stvarno. Posebno se je to videlo pri prošnjah treh mest za dovolitev samostalnih šolskih okrajev. Liberalnim listom se taka nepristranost zdi naravnost čudna, menda zaradi tega, ker njih pristaši neso vajeni biti povsod tako nepristranski. Vsakdo pa tudi druge meri po svojem kopitu. Konservativci so vajeni ozirati se na krajevne razmere in potrebe prebivalcev, liberalci bi pa vse radi vravnali po svoji liberalni šabloni, kar pa seveda ne gre.

Ogersko. V zbornici se vrši sedaj budgetna debata. Nasprotnikov zlati veljavi ni veliko. Jedino poslanec Molner se je izrekel, da naj se vsa stvar opusti in denar, ki bi se imel porabiti za vrejenje valute, porabi za pospeševanje kmetijstva. Drugi govorniki so največ za to, da se, kakor hitro je mogoče, začne plačevanje v gotovini in se omeji poraba srebra v prometu. Poslanec Helfy je porabil tudi to priliko, da je zahteval večjo samostojnost Ogerske. Avstrija ovira vrejenje valute in on je torej za to, da vlada prej ko mogoče razdere trgovsko zvezo z Avstrijo in potem sama uravna denarne zadeve. Njegovemu govoru so od več strani pritrdjevali, kar pač kaže, da jih je veliko mej ogerskimi parlamentarci, ki žele, da Ogerska ostane samo v osobni uniji z Avstrijo.

Vnanje države.

Bolgarija. Zaslišavanje prič v pravdi proti morilecem finančnega ministra Belčeva je končano in predčera je govoril državni pravdnik. Dokazoval je, da so zatoženci krivi več hudodelstev. Imeli so kaznjive zveze z državo, ki je Bolgariji sovražna; skušali so napraviti nemir v Bolgariji; izdajali so list, ki je ruval proti Bolgariji, in sicer s pomočjo ruske vlade; dobivali so denar iz inozemstva, da so rovali proti svoji domovini; kovali so zarote proti knezu in Stambolovu. Državni pravdnik je dokazoval, da si Cankov prizadeva le uničiti Bolgarijo. Slovansko dobrodelno društvo v Rusiji je pa le vladno orodje.

„Vi? Ali ne veste, da zahtevajo 1000 dolarjev?“

„Prav dobro vem to in najkasneje jutri zjutraj imate denar v rokah.“

„Oh, vi ste moj rešitelj!“ zakliče Morgan. „Vi, da — vi ste pripravljeni izpolniti, kar ste obljubili!“

Drugi dan, bilo je 13. septembra leta 1826, se ustavi pred ječo kočija. Loton Lowson je prišel z nekimi prijatelji po Morgana. Izroči sodišču tisoč dolarjev in pravi ginjenemu Morganu: „Vi veste, da greste k meni. Hoteč preslavljati vaše rešenje, povabil sem nekatere prijatelje in bomo se mudili na mojem posestvu pri jezeru Antorio. Lovili bomo divjačino in ribe, dobro jedli in pili šampanjca, vi se boste okrepili in v sredi prijateljev boste varni pred bodali sovražnikov svojih, zakaj vaši prijatelji vas bodo branili, če bo treba. Tudi moja gospa je iznenadena, ko je brala vašo knjigo, želi vas spoznati in naročila mi je, da vas k njej pripeljem.“

Je li mogoče, kaj takega komu odreči, ki je zanj toliko svoto položil? William Morgan stopi torej brez premisleka v voz, ki zdrči proti Rochestru. (Konec sledi.)

Srbija. Preustrojba napredne stranke je dovršena. Osnovani so se odbori po vsej deželi. Ko je stranka imela svoj shod, je bilo Garašaninu došlo šesttisoč častitk. Pri prihodnjih volitvah bode napredna stranka že postavila svoje kandidate in najbrž ne brez uspeha. Sodba o naprednjakih se je v Srbiji že precej premenila, ko je narod spoznal, da so radikali imeli pač polna usta obljub, ali velikih reform pa izvesti ne morejo. Poprej so radikali posebno narod hujskali proti vladi zaradi prevelikih davkov. Ko so pa sami prišli na krmilo, so pa nekatere davke še povečali.

Italija. Z novim finančnim ministrom Grimaldijem sprva časopisi niso bili prav zadovoljni. Očitati so mu neznačajnost, ker vedno menja svoje politično prepričanje. Sedaj so se pa nekoliko sprijaznili z njim. Nekateri listi, ki so ga še nedavno grajali, ga sedaj hvalijo zaradi njegovih strokovnih zmožnosti.

Francija. V ponedeljek je na Francoskem prišlo do parcijske ministrske krize. Radikalec Pourquery de Bissery je interpeloval vlado zaradi kolonialne politike in zlasti grajal postopanje proti Dahomejcem, ki nima dosedaj nobenega uspeha. Pomorski minister je opravičeval vojaško in vladno postopanje v Afriki. Vnela se je huda debata. Clemenceau je pojasnoval, da je nepovoljnimi razmeram največ to krivo, da armada na suhem morarico dosti ne podpira. Za Dahomej naj se odloči le eden poveljnik. V zbornici je nastal velik hrup. Naposled se je zbornica izrekla proti vladi in pomorski minister Cavaignac je dal ostavko. Kriza se je s tem rešila, da je Burdeau prevzel pomorsko ministerstvo.

Anglija. Prejšnja večina je že strta, ako liberalci le obdržé pri bodočih volitvah vse mandate, katere so dosedaj imeli. Vlada dela na to, da delavsko stranko in pa parnellite odcepi od liberalne stranke. Kar pa ti dve frakciji ne štejeta zadostnega števila poslancev, se Salisbury ne bode obdržal. Konservativni listi pa vendar pišejo, da vlada precej po volitvah ne odstopi, temveč bode počakala, da se otvori parlament. Gladstone se je izjavil, da se bode liberalci, ako pridejo na krmilo, pečali pred vsem z irskim in pa z delavskim vprašanjem. Tudi se bode nekaj ukrenilo o tem, koliko časa imajo delavci delati po tovarnah. To vprašanje se pa ne bode jednotno ravnilo, temveč po potrebah posamičnih industrij.

Izvirni dopisi.

S Prežganja, 12. julija. Kar stari ljudje pomnijo, ni pri nas žitno polje lepše pokazalo, kakor letos. Kmetje so pričakovali bogate žetve in se je veselili tem bolj, ker so imeli že tri leta slabe letine, lansko leto jim je pa še toča končala jesenske pridelke. Pa človek obrača, Bog pa obrne. Imeli smo deset dni zaporedoma lepo za košnjo ugodno vreme.

V ponedeljek dne 11. julija pa so se po silni soparici krog šeste ure popoldne začeli drviti proti nam od severa sivotemni oblaki in predno bi si bil mislil, usula se je gosta robata debela toča in v malih trenutkih so bili strti in zdrobljeni vsi poljski sadeži, uničen trud pridnega kmeta. Kjer se je pred ponosno z zrnom bogato obloženo klasje kvišku vzdigovalo, štrle zdaj iz zemlje le gole bilke, turšica je oklečena, sadje z dreves odbito, sploh vse je končano.

Ker zaradi visoke lege žito še ni bilo dozorelo in se žetev še ni bila pričela, je škoda silno velika, samo pri gospodu župniku se ceni na polju in vrtu krog 500 gld. Prizadete so najbolj vasi Voljavlje, Prežganje, Malo Trebelevo, Reka in Gojzd.

Žalostno ogledujejo gospodarji svoje potolčeno žitno polje, s strahom gledajo v prihodnost, in skrb, kako bodo prerediti leto in dan sebe in svojo družino, sili jim mnogo solz v oči. Že zdaj so imeli od jeseni svoje žitne shrambe v Ljubljani in v Litiji, komaj so pričakovali novine, da bi bilo konec kupovanja, pa vse upanje je zdaj uničeno. Lakota je neizogibna, ako se ne bo na pomoč prihitelo siromakom o pravem času od merodajne strani. Pomozí Bog!

Z Dunaja, 12. julija. Podružnica družbe svetega Cirila in Metoda za Beljak in okolico je bila vložila ugovor proti prepovedi shoda z veselico v Ledenicah v jeseni preteklega leta, ne da bi bil imela vseh niti v Celovcu, niti na Dunaju pri ministertvu. Še le državno sodišče je ugovoru ustreglo in zadnjo soboto odločilo, da se je z onim prepovedujočim odlokom protipostavno postopalo. Na programu dotične veselice je bil predsednikov pozdrav, deklamacija, poučen govor, dr. Vošnjakov prizor „Svoji k svojim“, domača zabava in enake, gotovo prav nedolžne stvari, in vendar moralo je vodstvo te podružnice „usque ad finem“ stvar gnati. Posebno znamenit je odlok ministerstva notranjih za-

dev. Ta se je izdal od deželne vlade v Celovcu okrajnemu glavarstvu v Beljaku, ter mu je bil sodržaj najprej ta, da se okrajnega glavarstva odlok de dato 17. oktobra 1891. leta, št. 19 943, odobri, ter da prepoved še nadalje obvelja, potem pa konča s temi besedami: „Konečno se vsled pritožbe nalaga c. kr. okrajnemu glavarstvu slovenske vloge podružnice za Beljak in okolico družbe sv. Cirila in Metoda tudi v tem jeziku reševati, na kar se naj tudi pri naznanilu tega odloka gleda.“

Čudno je bilo to, da se je prepoved utemeljila s tem, da so veselice po društvenih pravilih izven društvenega delokroga, da je pa državno sodišče z ravno tem razlogom, to je z ozirom na društvena pravila odločilo, da se je društvu s prepovedjo krutila pravica, katera mu je po osnovnem zakonu osigurana. In ta zakon je tudi sam ob sebi razumljiv, ker v § 3. društvenih pravil, lit. a do f, so ravno točke, kakeršne so bile na vspeh, to je predavanja, veselice, igre itd., navedene, s katerimi naj društvo dosega svoj namen, namreč podpira katoliško-narodno šolstvo.

Židovski listi so ta odlok brez kritike objavili, menda se ne upajo nad najvišje pravosodne razsodbe, pa poznati jim je vendar, da jih na skrivnem izid grize.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. julija.

(Potrjen deželnozbornski sklep.) Cesar je z odlokom z dne 1. julija t. l. potrdil sklep deželnega zbora kranjskega, da je za leto 1892 v delno pokritje nedostatika pri normalno-šolskem zakladu pobirati devetodstotno deželno priklado na polni predpis vseh direktnih davkov z vsemi državnimi dokladami vred.

(Osebné vesti.) G. dr. Rudolf Repič, sekundarij v tukajšnji deželni bolnišnici, je od deželnega odbora imenovan začasnim okrožnim zdravnikom v Št. Vidu pri Zatičini. — Umirovljeni polkovnik g. Avgust Salamon se je nastanil v Ljubljani.

(Delo ob nedeljah.) Predvorom v graščini g. Urbančiča se vrše na poslopju razne poprave, katere vodi novi oskrbnik, ki se odlikuje s posebno mržnjo do Slovencev. Velika in opravičena je nevolja ljudstva, da se ta dela izvršujejo tudi ob nedeljah. Tako je zadnjo nedeljo delalo devet zidarjev. To se godi pri poslopju, ki je zidano tik cerkve in je s koridorom skleneno s cerkvijo. Vprašamo, ali so ti dogodki znani sl. c. kr. okr. glavarstvu v Kranju? Če so, naj oblastvo potrebno ukrene, da se v prihodnje ne bode kršil državni zakon, ki določa nedeljski počitek.

(Po Notranjskem) se klati neki „pobožen romar“, ki po bolj odročnih podružničnih cerkvah ljudem prepeva in pridiguje ob nedeljah popoldne. Včasih tudi zvečer ob zelo poznih urah. Če prvič pri njegovih „pridigah“ niso ginjeni in ne jokajo dosti, tedaj jih drugič začne oštevati, da so trdovratni, mlačni kristijani, da jim ni mar služba božja itd. Sedaj pravi, da pojde v dolnje kraje in na Hrvaško, kjer upa najti vernejših poslušalcev. Človek je bolj visoke postave z nekoliko priklonjeno glavo, bolj črne obraza in menda iz košanske fare doma. Torej pozor nanj, sicer utegne postati še kak „Tonček II“!

(Časnikarska raca.) Tržaški listi so bili raznesli vest, da je v Štorjah pri Sežani zbolelo več oseb za kolero. Županstvo v Štorjah pa sedaj naznauja, da je vse izmišljeno in nasprotno zdravstveno stanje prav dobro. Kmet Fran Mahnič iz Štorij, ki je umrl v tržaški bolnišnici, je bil zbolel za unetjem pljučne mreže.

(Družba sv. Vincencija Pav.) praznuje v torek 19. t. m. svojega patrona s službo božjo v Marijnišču zjutraj ob 6. uri s skupnim sv. obhajilom; popoldne ob 1/2. 7. uri pa bode ondi navadni občni shod.

(Nesreča.) Od Sv. Križa na Vipavskem se nam piše: Danes dne 13. t. m. smo pokopali kapucinskega brata S. Rutarja, ki je v ponedeljek vsled strele umrl nagle smrti. Po večerji je v kuhinji še pospravljaj in ravno izročil samostanskemu hlapcu, naj nese neke ostanke v klet, in mu še odprl vrata, kar vdari strela v dimnik nad kuhinjo in ravno nad njegovo glavo odskoči od zida na tramovje, katero prevrta in šine na kameniti tlak, ga razruši in zgine. Ubogi brat pade na tla nezavesten in, ko priskočijo naglo sobratje na pomoč, se še nekoliko zavé, da podpirajočega brata pokliče po imenu, a potem takoj

izdihne. Na seneu se mu je poznalo, kakor bi se bil udaril ob kamen. Rojen je bil v Kanalski dolini, star 51 let, povsod, kjer je bil, v Krškem, v Škofji Loki ali v Križu, je bil priljubljen. Naj počiva v miru. Strela bi bila kmalu užgala samostan, ko bi k sreči ne bil drugi brat zapazil ognja pod streho in naglo skočil gori in goreči tram pogasil. Dne 10. avgusta 1784 bil je tu enak slučaj. Dva patra se pogovarjata, kar trešči, enega ubije, drugemu se nič ne zgodi. Tudi zdaj se hlapcu ni nič zgodilo.

(Iz Podjunske doline) na Koroškem se nam poroča: Huda nesreča je zadela minolo soboto dne 9. julija č. gosp. župnika v Galiciji, M. Nesslerja. Vsled uradnih poslov obiskal je v popoldne imenovanega dne č. g. župnika v Apačah. Ko se zvečer vrača domov, splaši se mu na strmem klancu konj ter mu uide. Ker ga ni mogel vzdržati in vidé veliko nevarnost, hoče skočiti z voza, a na nekem ovinku pade g. župnik tako nesrečno, da si zlomi desno, že prej poškodovano nogo popolnoma. Leva roka in noga sta se mu izvili, in ker se je tudi sicer hudo poškodoval, obležal je v nezvesti. Voz je obležal ves zdrobljen v nekem grmovju, konj pa, ki si je strgal vso opravo, bežal je sam proti domu. Č. g. župniku so na pomoč prihiteli nekateri Apačani, ga za silo obvezali in ga prepeljali v Galicijo. Hudo ranjeni gospod, ki trpi velike bolečine, se priporoča svojim duhovnim sobratom v molitev! — V nedeljo dne 10. t. m. je bilo tu hudo vreme. Bliskalo in treskalo je strašansko; usula se je tudi drobna toča. Strela je udarila v dimnik pri Laureju v Kotu in ubila do smrti Filipa Travnja, brata č. g. obirskega župnika, njegovega sina pa omamila tako, da ga dolgo niso mogli k zavesti spraviti. Filip Traven je stal s svojim sinom na lopi pri odprtih vratih in opazoval vreme, prihajajoče sem od Pece. Vidi se, kako nevarno je, pri hudem vremenu stati med odprtimi vratmi!

(Umrl) je v nedeljo zvečer v Pisku na Češkem poznati pisatelj in češki pesnik gosp. Vojteh Pakosta, katehet češke višje dekliške šole v Pragi. V pokojnem Pakosti, ki je bil še le 42 let star, zgubi češka duhovščina najnadarjenejšega duhovnika-pesnika. Osebito kot izboren prelagatelj pokazal se je V Pakosta s prevodom Gregorčičevih „Poezij“ in Jurčičevega „Desetega brata“ iz slovenščine v lepo češčino. „Ze to delo — pravi „Hlas Naroda“ — zagotavlja mu trajno mesto v prelagateljski delavnosti čeških pisateljev.“ — Pokopali so ga včeraj v Pragi na Vyšehradu. Čast njegovemu spominu!

(O vojaških vajah na Notranjskem) nastali so vsled strahu pred kolero veliki pomisleki v višjih vojaških krogih.

(Ponarejene desetake) je v Trstu in tudi drugod izdal neki Chiaruttini iz Strasolda na Goriskem. V soboto so ga zaprli in njegovega sokrivca Fornasierja.

(Češki učitelji) priredé sredi avgusta poseben vlak v Zagreb, da si ogledajo razstavo učnih pripomočkov. Izletniki se popeljejo preko Dunaja, Zidanega Mosta v Zagreb ter se vrnejo preko Reke, Pulja, Trsta, Postojne, Ljubljane in Bleda čez Koroško.

(Grof zasledovan zaradi izneverjenja.) Zadnje dni objavili so češki listi zasledovalno pismo od vojnega sodišča zoper grofa Collalta, koji je bil c. in kr. poročnik v 8. dragonskem polku v Pardubicah na Češkem, radi goljufije in izneverjenja. Grof Collalto bil je namreč poslan na Ogersko, da nakupi konj za polk. Konje je v istini spravil na kolodvor, a tu je trebalo za-nje denarja, ki ga je grofovski poročnik zapravil. V naglici je na me-nice dobil svoto, da je konje spravil s kolodvora, na to je pa zginil.

(Pevsko društvo „Adrija“) v Barkovljah napravi v nedeljo, dne 17. julija t. l., veselico v vrtu krčme „Obrtnijskega društva“ s sledečim vspehom: 1. Jenko: „Naprej“, svira orkester. 2. I. P. Stoos: „Oružje i jezik“, pòje moški zbor. 3. Waldeufel: „Estudiantina“ (valček), svira orkester. 4. a) G. Ipavic: „Sredi vasi“, pòje moški zbor; b) Hrab. Volarič: „Oj z Bogom ti planinski svet“, pòje moški zbor. 5. Hrab. Ražem: „Zora“ (mazurka), svira orkester. 6. a) O. Kumpf: „Ruža u pustinji“, pòje moški zbor; b) Iv. pl. Zajc: „Davorija“, zbor s spremljevanjem orkestra. 7. a) Iv. pl. Zajc: Finale iz opere „Nikola Šubić Zrinski“, svira orkester; b) Hermann: „Dijamant“ (sinfonija), svira orkester. 7. I. T.: „Dva zeta“, veseloigra v enem dejanju. 9. Bizet: „Carmen“ (potpourri), svira orkester. 10. a) M. Brajša: „Istarska koračnica“, pòje moški

zbor; b) Hrab. Ražem: Himna pevskega društva „Adrija“, zbor s spremljevanjem orkestra. 11. Verdi: „Traviata“ (sinfonija), svira orkester. — Pri veselici svira oddelek Arbanasich-ovega orkestra. — Začetek veselice je ob polu 6. uri popoldne. — Vstopnina k veselici za osebo 30 kr.

Telegrami.

Dunaj, 14. julija. V državnem zboru se je finančni minister zahvalil za simpatije, priznal veliko delo poročevalčev ter zavrnil razne pomisleke, ki se tičejo večinoma izplačevanja v gotovini, katero bo de legislativa o svojem času določila. Na očitanja, da vlada z raznimi sredstvi skuša pridobiti poslance za valuto, odgovarja minister, da on skuša to doseči le z dokazi in pojasnili. Valutna predloga se ne sme presojati po simpatijah, antipatijah in sistemih, temveč po vsestranskem preudarku. Živahna pohvala.

Budimpešta, 14. julija. Državni zbor je sprejel valutne predloge.

London, 13. julija. Liberalna večina novega parlamenta znaša že 8 glasov. Na Irskem zmagujejo protiparnellisti. Gladstone je bil včeraj z veliko večino izvoljen v Midlothianu.

London, 14. julija. Doslej je izvoljenih 268 vladnih pristašev, 263 opozicijonalcev.

Novi Jork, 13. julija. V Mehiki je bil predsednikom republike izvoljen Porfirij Diaz.

Umrli so:

10. julija. Alojzija Zupančič, hlapčeva hči, 13 mesecev, Parne ulice 13, katar v črevih.

12. julija. Jožef Perič, delavčev sin, 1½ leta, Stari trg št. 12, meningitis. — Franc Primc, delavčev sin, 2 meseca, sv. Petra cesta 75, Eclampsie.

Vremensko sporočilo.

Dan	Ca.	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. jut.	728.0	19.6	sl. svzh.	oblačno	29.5
13. 2. u. pop.	727.9	18.8	"	"	dež
9. u. zveč.	727.6	17.6	sl. szap.	"	
Srednja temperatura 19.7°, za 0.7° nad normalom					

Tujci.

12. julija.

Pri **Maliču**: Handl, Hradecky, Kren s soprogo, Herling, trgovci, z Dunaja. — Trobec, zasebnik, iz Trsta. — Stiplovšek, župnik, od sv. Duha. — dr. Werner, polkovni zdravnik v pok., s soprogo, iz Kostanjevice. — Wartl s Češkega. — Paterno z Reke. — Reissmüller, logarski nadzornik, z Notranjskega. — Obereigner, logarski nadzornik, s Snežnika. — Bartlmä, zasebnica, iz Kočevja. — Mally, zasebnik, s hčerjo, iz Novega Mesta.

Pri **Juznem kolodvoru**: Paul z Dunaja. — Sämisch, učitelj risarstva, iz Ratibora. — Stupar iz Svice.

Prodá se ali pa proti doplačilu zamenja

lepo posestvo

v večjem kraju na **Dolenjskem**, imajoče **prostorno hišo**, pripravno za vsakotero obrt in prodajalnico, ležajo na glavnem trgu na najlepšem prostoru poleg sodnije in davkarije, z lepim vrtom, kegljiščem in ledenico, s prostornim konjskim hlevom itd. Najlepša prilika je tudi za zidanje, ker je stavbenega prostora blizu 700 □ metrov.

Več o tem se zve pri **upravnistvu** tega lista in pri gosp. **Iv. Zoro-u**, trgovcu v **Žužemberku**.

327 1

Žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da nas je zapustil iskreno ljubljeni soprog, oziroma oče in brat

Jakob Šiška,

posestnik in gostilničar v Hrastju pri Ljubljani,

katero je vsemogočni stvarnik po kratki bolezni in mučnem trpljenju v 41. letu njegove starosti, previdenega s sv. zakramenti za umirajočega, danes po noči ob pol dveh poklical k Sebi v boljše življenje.

Truplo predragega rajnega se bo preneslo v soboto, dne 16. julija 1892, ob 7. uri zjutraj iz Hrastja na pokopališče pri Devici Mariji v Polju.

Blagega pokojnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Hrastju pri Ljubljani,
dne 14. julija 1892.

Uršula Šiška roj. Avšič, soproga. — Mihael, Jakob, Jožef, Janez, sinovi. — Marija, Ana, Helena, hčere. — France, Josip, Janko, bratje. — Neža, Ana, sestre.

Peter Stöger,

krojač v Postojini,

priporoča se velečast. duhovščini v izdelavo

talarjev, biretov, zavrtnikov

itd. po najnižji ceni. Naročila izvršuje točno in natančno. Sl. občinstvu pa se priporoča v natančno in trajno izdelavo vsakovrstne

letenske, jesenske in zimske obleke

po najnovejšem in sploh poljubnem kroju ter nizki ceni.

320 3—3

Št. 6265.

Razpis.

326 3—1

Na **Kranjskem** popolniti so sledeča

mesta okrožnih zdravnikov,

in sicer:

1. v **Bohinaki Bistrici** z letno plačo 800 gld.;
2. v **Kočevski Reki** z letno plačo 800 gld.;
3. v **Črnomlju** z letno plačo 800 gld.;
4. v **St. Vidu pri Zatičini** z letno plačo 700 gld.;
5. v **Kočevju** z letno plačo 600 gld.;
6. na **Krškem** z letno plačo 600 gld.;
7. v **Logatcu** z letno plačo 600 gld.;
8. v **Radovljici** z letno plačo 600 gld.;
9. v **St. Petru na Krasu** z letno plačo 600 gld.

Prosilci za jedno teh mest vložijo naj svoje prošnje pri deželnem odboru kranjskem v Ljubljani

do 8. avgusta 1892

ter v njih dokažejo svojo starost upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, doseganje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 11. julija 1892.

Dunajska borza.

Dne 13. julija.

Papirna renta 5%, 16% davka	95 gld. 35 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	95 " "
Zlata renta 4%, davka prosta	112 " 80 "
Papirna renta 5%, davka prosta	100 " 90 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	996 " "
Kreditne akcije, 160 gld.	311 " 75 "
London, 10 funtov strl.	119 " 70 "
Napoleonador (20 fr.)	9 " 51 "
Cesarski cekini	5 " 68 "
Nemških mark 100	58 " 65 "

Dne 12. julija.

Ogerska zlata renta 4%	110 gld. 05 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 40 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	141 " "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	151 " 75 "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	182 " 50 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 25 "
Zastavna pisma	100 " 50 "
Kreditne srečke, 100 gld.	189 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	63 " "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22 gld. — kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17 " 60 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	64 " "
Windischgrazove srečke, 20 gld.	— " "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 " 75 "
Akcije Ferdinandove av. želez. 1000 gl. st. v. 2791	— " "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	97 " 75 "
Papirni rubelj	1 " 18 "
Laških lir 100	45 " 85 "

MERCUR

menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile št. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% galliske propinaciske zadolžnice.

4½% zastavna pisma peštanske ogerske komercialne banke.

4½% komunalne obveznice ogerske hipotekne banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podružnice njene.

1860. leta promese

cele gld. 14½, petina gld. 4 in kolek 50 kr.

Glavni dobiček 300.000 gld. av. velj.

Žrebanje že dne 1. avgusta!